

Täysistunto

Torstai 5.10.2017 klo 16.00—22.01

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain sekä työturvallisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2017 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 8/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 8/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.22 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin lyhyesti: Kyse on työsuojeluvalvonnasta, työsuojeluyhteistoiminnasta ja työturvallisuuslain muutoksesta, ja ydin on se, että jos meillä on työpaikoilla vaaratilanteita tai onnettomuuksia, joiden seurauksena on tullut luontoon joku ihmiselle biologisesti vaarallinen tekijä, niin siitä pitää ilmoittaa. Ja lisäksi tässä esitetään, että jos joku ihminen on altistunut tällaiselle tekijälle, niin tällaisista työntekijöistä pitää pitää luetteloa, jotta tämä riskitilanteessa suureksi paisuva ongelma voidaan pitää mahdollisimman hyvin hanskassa ja hoitaa asiat kunniallisesti. Kyse on siis ilmoitusvelvollisuudesta.

19.23 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Varmaan tarpeellinen muutos tässä omassa alueessaan. Olisin kysynyt, jos joku siihen osaa vastata, oliko tämä täsmäparannus nyt ainut, mitä tähän lakiin tarvitaan, vai jäikö sinne vielä aukkoja esimerkiksi puhuttaessa myrkyistä ja kemiallisista aineista. Eli jäikö sinne vielä jotain korjattavaa jatkoa varten?

19.23 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tuli mieleen — ei varmaan liity tähän, tai en tiedä, liittyykö — ja kysynkin nyt edustaja Filatovilta: kun puhutaan työpaikalla mahdollisesti olevista vaaroista, mites menetellään, kun esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksen metsuri menee taimikonhoitotyömaalle ja siellä sattuu olemaan emäkarhu pentuineen? Pitääkö tällaisesta ilmoittaa työntekijälle? [Naurua] Sehän on aidosti hänelle hengenvaara. Jos nimittäin sattuu metsuri jäämään emäkarhun ja pennun väliin, niin siinä vaiheessa se on ihan varmasti paljon vaarallisempi kuin joku purkissa oleva kemikaali.

19.24 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy tunnustaa, että kysymys menee sellaiselle puolelle, missä ei välttämättä oma osaamiseni riitä. Mutta luulin, että tässä on kyse enemmänkin niistä biologisista tekijöistä, jotka leviävät hyvin nopeasti, ja käsittääkseni karhunpennut eivät ikään kuin lisäännä samalla volyymillä kuin jotkut biologiset riskit,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2017 vp

joita meillä on. Mutta kyllähän meillä työturvallisuuslaissa säädellään näitä muita asioita jo ennestäänkin, niin että kyse on oikeastaan siitä, että nämä biologiset tekijät ovat vähän uudempia asioita ja niistä tuolla lainsäädännössä ei ole ollut merkintöjä.

19.24 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Varmasti nämä biologiset tekijät ja työturvallisuus niihin liittyen ovat aivan olennainen ja akuutti asia, mutta tietysti työnantajilta tulee monta kertaa myös sitä kritiikkiä, että tavallaan byrokratiaa on luotu aika paljonkin tähän työturvallisuuteen liittyen. Toki siinä on hyviä asioita, että näihin on puututtu: on kiinnitetty huomiota kuulonsuojaukseen, silmänsuojaukseen ja niin edelleen ja on katsottu, että asioita tehdään turvallisemmin. Mutta kaiken kaikkiaan vastuuta myös työntekijälle itselleen pitää — tämä tulee tietysti koulutuksen kautta — antaa näissä eri asioissa, että ymmärretään ihan maalaisjärkisesti suojata itsensä erilaisia vaaroja vastaan, eli kun esimerkiksi metalliteollisuudessa tekee tai metsäpuolella tekee, sirkkelin ääressä, sorvin ääressä, missä tahansa toimii, niin ymmärretään toimia myös oma-aloitteisesti työturvallisuudesta huolehtien. Mutta sen takia varmasti, kun työturvallisuutta ei aikanaan ole ollut, siihen on pitänyt lainsäädäntöiteitse puuttua — siihen puututaan EU-tasolla, ja sitä tuodaan sitten myös tänne kansalliselle tasolle.

Muistan, kun viime kaudella meillä oli työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa käsittelyssä niin sanottu patalappudirektiivi, joka tuntui jokseenkin oudolta. Siinähan nimenomaan haluttiin suojata niitä työntekijöitä, jotka tekevät sellaista käsillä tehtävää työtä, mutta se hie- man meitä huvitti silloinkin. Hyvä tarkoituksena nähtävästi tälläkin oli, vaikka sitä byrokratiaa aika paljon näitten erilaisten säädösten mukana meille käsittelyyn tulee.

Maalaisjärki mukana, ja työnantajat ja työntekijät yhdessä näitä sovittelemaan, niin hyvä tulee.

19.26 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä on ehkä lyhyin ja vaatimat- tomin lakiesitys, jonka olen nähnyt, mutta kyllä erittäin merkittävä, koska tässä nyt tämä viipymättömyysmenettely tulee selkeästi kirjatuksi ja velvoitteena ja nousee sitten vielä asetuksesta lain tasolle, erittäin tärkeää.

19.26 Tarja Filatov sd: Maailmassa työnsä ääreen kuolee joka sekunti ihmisiä, eli siinä mielessä työturvallisuuslainsäädäntöä ei kannata aliarvioida. Itse asiassa, kun meidän työ- markkinat kansainvälistyvät, silloin on oleellista, että meillä on lainsäädännössä ne puit- teet.

Työturvallisuuslakiahan uudistettiin 2000-luvun alussa. Siinä oli laaja, ikään kuin hyvin monenlaisia kuuleva, tausta takana, ja tuo lainsäädäntö tehtiin silloin yksimielisesti elikkä siinä olivat yrittäjät ja työnantajatkin samoilla linjoilla.

Suomi on yksi niistä maista, joissa työssä tapahtuu onnettomuuksia hyvin vähän. Työ- hön kuolevat hyvin harvat ihmiset, ja työssä loukkaannutaan pysyvästi hyvin harvoin. Sen sijaan ehkä henkiset kuormittavuudet ja niistä aiheutuvat ongelmat meillä ovat suurempia, ja siinä meillä on paljon tekemistä. Mutta taustalla on se, että tätä työtä on tehty johdon- mukaisesti ja sitä on tehty pitkään yhdessä työnantajien ja työntekijöiden kanssa. Mutta minusta oleellista on se, että kun työmarkkinat kansainvälistyvät — ja äsken puhuimme ul- komaisen työvoiman merkityksestä, meille tulee ulkomaisia työntekijöitä, jotka eivät au- tomaattisesti tunne niitä kaikkia turvajärjestelmiä, mitä meillä on — niin ei voida ajatella,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2017 vp

että tämä turvallisuus on ikään kuin työntekijän kontolla. Kyllä työnantajalla on siitä se lähtökohtainen vastuu.

Mitä tulee sitten patalappudirektiiveihin tai muihin, niin niissä voimme varmaan yhdes-
sä olla kriittisiä siitä, että EU-direktiivit eivät aina välttämättä sovi suomalaiseen työelä-
mään.

19.28 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Näitä biologisia vaaratekijöitähän ovat biologista alkuperää olevat epäpuhtaudet siellä työympäristössä. Mieleen nousee esimer-
kiksi terveydenhuollon piirissä tai laboratoriossa mahdollisesti irti pääsevät bakteerit, vi-
rukset, loiset, jotka saattavat näitä vaaratilanteita aiheuttaa. Näissä on tietenkin hyvä olla
huolellinen. Näihin biologisiin epäpuhtauksiin tai vaaratekijöihin kuuluvat myös sienet eli
esimerkiksi homealtistus. En tiedä, käsiteltiinkö tätä aika laajaa ongelmaa, joka on itse
asiassa monessa työpaikassa altistuksen aiheena, mutta ymmärtääkseni tässä nyt puutu-
taan lähinnä niihin tilanteisiin, joissa on tapahtunut joku ikään kuin onnettomuus tai sellai-
nen vaaratilanne, että on sitten biologista epäpuhtautta päässyt saastuttamaan sitä ympäris-
töä, jossa ihmiset työskentelevät. Silloin tietenkin on hyvä, että ollaan huolellisia.

19.29 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Itse asiassa tässä ei käsitelty tätä sieniongel-
maa eikä homepuolen ongelmaa, vaikka sekin näihin liittyy, vaan enemmänkin niitä bio-
logisia asioita, jotka sitten saattavat ikään kuin tartuttaa nopeasti tai levitä nopeasti. Mutta
nyt puhun henkilökohtaisesti, en niinkään valiokunnan puheenjohtajana, ja mielestäni
meillä olisi tarvetta työsuojelulainsäädäntöön, joka ottaisi huomioon nämä sisäilmakysy-
mykset paremmin kuin tällä hetkellä. Meillä ei ole niitä järjestelmiä, joilla ihminen voi ter-
veydenhuollossa ikään kuin aukottomasti saada apua itsellensä. Jos meillä ihminen menee
työkyvyttömäksi sisäilman vuoksi, niin hänellä ei ole sellaista muutosturvaa kuin joistakin
muista työperäisistä sairauksista, ja hänellä ei ole myöskään ikään kuin mahdollisuutta elä-
keratkaisuun. Mielestäni meidän pitäisi löytää ne menettelyt, joissa ihmisellä olisi ikään
kuin tällainen muutosturvamahdollisuus siinä tilanteessa, että hän on sisäilman vuoksi
altistunut eikä pysty enää tekemään entisessä paikassansa töitä tai monet muutkin työyh-
teisöt on rajattu ulos tuon altistumisen vuoksi, jolloin voisi ajatella, että yhteiskunta olisi
se, joka auttaisi kouluttautumaan uuteen ammattiin, joka olisi mahdollinen tälle altistu-
neelle henkilölle, kun tällä hetkellä usein ihmiset sitten ovat loputtomasti työttöminä ja
saavat ne kaikki karenssit ja muut niskaansa — koska tätä ei pidetä työperäisenä samalla
tavalla kuin joitakin muita, todistetusti työperäisiä sairauksia — eikä ihmisillä ole myös-
kään niitä apumekanismeja, joilla voisi kuntoutua ja opiskella uuteen ammattiin.

19.31 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Ihan muutamalla sanalla haluaisin alleviivata
edustaja Filatovin edellisen puheenvuoron lauseita, oikeastaan kaikkea sitä, mikä kuuluu
näihin sisäilmaongelmiin ja homeongelmiin ja oikeastaan monenlaisiin, sanoisinko,
kaasuihin, eritteisiin, mitä myös mikrobeista, ei vain homeeseen liittyen, voi siellä olla. Ja
todella tätä työsuojelun lainsäädäntöä, niin kuin sanoitte, meillä ei tässä vaiheessa siinä
määrin ole, ja siinä on todella iso aukko. Ehkä tämä on semmoinen asia, mitä sitten jatkos-
sa voisi kuitenkin suunnitella, harkita, ja koska tarve on todella suuri, ehkä siellä teidän va-
liokunnassanne, tai mitä kautta se sitten etenisikin, olisi hyvä myös nämä sisäilmaongel-
mien työsuojeluasiat ottaa esiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2017 vp

Nythän on ollut puhetta ja on tiedossa, että sisäilmaohjelma ja mahdollisesti pääministerin ilmoitus ja niin edelleen olisivat ehkä tulossa, on paljon tekeillä, sen me tiedämme, mutta nimenomaan työsuojelun näkökulmasta meidän sinänsä monessa suhteessa hyvässä, monin paikoin erittäin hyvin myös nämä työterveysasiat huomioivassa ja työsuojelulliset näkökohdat huomioivassa terveydenhuollossamme ja sairaanhoidossamme on kyllä tässä sisäilmaongelmiin liittyen valtavan suuri aukko. Siinä mielessä toivoisin, että tämä asia tulisi myös käsittelyyn paremmin.

19.32 Tarja Filatov sd: Oikeastaan vähän täsmennän aikaisempaa puheenvuoroani:

Kyllä meillä sinänsä työsuojelu voi puuttua sisäilmaongelmiin ja voi pistää työpaikan kiinni, jos siellä on isoja sisäilmaongelmia, mutta ongelma on se, että usein me emme pysty todistamaan, että ne sisäilmaongelmat ovat niin suuria, että niistä sairastutaan. Siinä mielessä ihan yhtä tärkeää kuin sen lainsäädäntöpuutteiston luominen on tiedon ja näytön lisääminen, koska kaikki tietävät sen, että me hyvin usein olemme ongelmissa sen kanssa, että joku oireilee ja joku toinen ei oireile ja jotakin löytyy ja sitten hetken päästä sitä ei löydykään ja sitten sitä taas löytyy uudelleen, jolloin tätä pitäisi katsoa ikään kuin koko yhteiskuntaa koskevana laajana asiana.

Suurin ongelma mielestäni on, kun tullaan näihin meidän julkisiin palveluihin, joissa saattaa olla niin, että työntekijöitä kyllä suojellaan ja vaikkapa päiväkotit tai vanhainkotit laitetaan kiinni, mutta ei ole mekanismeja, jolla niitä asiakkaita, niitä lapsia ja vanhuksia, suojattaisiin siltä samalta. Se ei tietysti tule työsuojelulainsäädännön eikä työläinsäädännön puolelta, mutta siihenkin meidän pitäisi löytää välineitä.

19.33 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! En tunnustaudu erityisemmäksi sisäilma-asiantuntijaksi, mutta täällä salissa varmaan aika monella on tiedossa, että valtioneuvoston kanslia on käynnistänyt laajan selvityksen näistä sisäilmaongelmista, ja sen määräaika on keväällä, maaliskuussa taitaa olla.

19.34 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Olisin vielä halunnut jatkaa, että sehän on nimenomaan niin, että näitä asiakkaita, olivat ne sitten lapsia tai muita näissä tiloissa asioivia, eivät suojele nämä työsuojelupuolen pykälät. Mutta sitten, jos me ajattelemme niitä työntekijöitä, niin yksi sellainen ongelmaryhmä on myös työntekijät, joilla saattaa olla eri sijoituspisteitä. Jos on altistunut jossakin työpisteessä ja sitten on sairauslomalla tai vaikka äitiyslomalla tai hoitovapaalla pitempään poissa ja tarvitsisi palata sellaiseen työpaikkaan, jossa voikin olla useampia työpisteitä, niin tämä on semmoinen ongelma, että voi olla, että ensimmäisessä ei voikaan olla kuin päivän kaksi ja sitten saa uuden sijoituspisteen ja siellä on vastaavaa oireilua. Työpaikalla voi olla toisia työntekijöitä, jotka eivät oireile juuri ollenkaan tai hyvin lievästi, ja sitten joku, joka on altistunut vahvasti, ja siinä voikin olla sitten problematiikkaa, että missä voi tehdä työtä. Ja kun yhden työpisteen jälkeen on saanut oireilua, siinä saattaa mennä viikko kaksi ennen kuin pystyy sitten seuraavaa kokeilemaan. Että kyllä tähän liittyy monia sellaisia käytännön ongelmia, joihin meidän pitäisi löytää pikaisesti ne ratkaisut — ja toivon mukaan nyt löydetään tässä ohjelmassa, joka on kuitenkin tulossa ja jonka puitteissa itsekkin olen saanut tässä olla mukana — koska tämä on iso ongelma Suomessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2017 vp

19.35 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tähän työturvallisuuteen liittyen ja sisäilmaongelmiin liittyen: On hyvä, että nyt näihin asioihin kiinnitetään paljon enemmän huomiota kuin tehtiin joitain vuosia sitten. Synnithän tästä tulevat 70—80-luvuilla rakennetuista julkisista rakennuksista, joissa on pyritty tekemään mahdollisimman halvalla, mahdollisimman tehokkaasti ja oikeastaan ilman sen suurempaa valvontaa. Meillä on kotipaikkakunnallakin esimerkkejä rakennuksista, missä on salaojat rakennettu rakennuksen ympärille ja salaoja ei ole lähtenyt mistään eikä se ole päättynyt mihinkään, se on vain laitettu sinne, eikä sillä ole ollut mitään tekemistä kosteuden poistamisen, vesien juoksuttamisen kanssa.

Mutta tavallaanhan nyt rakentamisessakin, joka liittyy niin työturvallisuuteen kuin sitten myöskin kansalaisten hyvinvointiin enemmänkin, palataan taas oikeastaan sata vuotta taaksepäin. Edustaja Hoskonen on metsäalan ammattilainen ja tietää puurakentamisesta paljon. Nyt on palattu tavallaan niille juurille, että puusta halutaan rakentaa. Halutaan rakentaa hirrestä, halutaan rakentaa puusta, koska sisäilmaongelmat ovat tämäntyypisessä rakentamisessa huomattavasti pienempiä. Julkista rakentamista, esimerkiksi kouluja ja päiväkoteja, on nyt ruvettu tekemään hirrestä, mikä sekä nostaa suomalaista kansantaloutta, kun tehdään suomalaisesta kotimaisesta raaka-aineesta, mutta myös parantaa niitä ongelmia, mitä meillä sisäilman laadun suhteen on ollut. Tämänsuuntaista kehitystä meidän pitää jatkaa ja puurakentamista jatkaa kerrostaloissa — kerrostalorakentamisessa me olemme saaneet lainsäädäntöä muutettua siksi, että pystytään tekemään yhä korkeampia rakennuksia puusta — mutta myös julkisessa rakentamisessa, josta tämä Pohjois-Pohjanmaalla sijaitseva koulu on yksi malliesimerkki, mitä ovat useat kunnat käyneet katsomassa, että kuinka voidaan toteuttaa puusta olevaa julkista rakentamista. Tämä on aivan oikea suunta, ja sitä pitää jatkaa.

19.37 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Näihin sisäilmaongelmiin haluan sen todeta, että tätä kysymystä on hyvin pitkään käsitelty, ja eduskunnassakin on ollut hyvin monenlaisia asiaan liittyviä ponsia ja käsittelyjä. Mielestäni tässä yksi iso ongelma on se, että tästä ei kukaan oikein tunnu ottavan kokonaisvastuuta. Tässä vastuu hajaantuu niin monelle sektorille, että valitettavasti nämä ongelmat vain näyttävät jatkuvan. Ja on ehdottoman kannatettavaa, että tähän yritetään nyt tarttua, jotta saadaan nämä ongelmat kuriin.

Mutta, arvoisa puhemies, samalla haluan sen täsmentää, että tämä nimenomainen lakiesitys, jota nyt käsittelemme, ei kosketa varsinaisesti näitä sisäilmaongelmia, vaan täällä puhutaan nimenomaan tällaisista äkillisistä vaaratilanteista ja onnettomuuksista, joissa on sitten päässyt leviämään jotakin biologista epäpuhtautta, joka voi tosin joissakin tilanteissa myös olla sientä tai homeetta, mutta se ei liity juuri näihin sisäilmaongelmatilanteisiin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 94/2017 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.